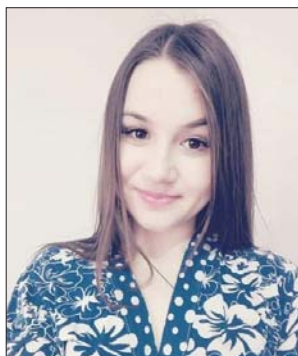


UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND EVOLUȚIA DREPTULUI DE AUTOR



ALINA SIMONOV,
STUDENTĂ, SPECIALITATEA DREPT,
ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA

EVOLUȚIA SOCIETĂȚII ÎN PLAN ECONOMIC, SOCIAL, CULTURAL SE ÎNTEMEIAZĂ PE ACTIVITATEA SPIRITUALĂ, PE ACTIVITATEA DE CREAȚIE, RELAȚIA DINTRE PROGRES ȘI CREAȚIE FIIND UNA DIRECTĂ. CU TOATE ACESTE, RECUNOAȘTEREA ȘI PROTECȚIA REALĂ A DREPTULUI DE AUTOR ASUPRA OPERELOR APARE FOARTE TÂRZIU¹.

Digestele par a conține referiri la toate reglementările juridice existente în Roma. Unele analize au ajuns la concluzia că în conținutul digestelor nu se fac referiri și la dreptul de autor. La o cercetare mai atentă, s-a constatat că acestea cuprind mențiuni cu referire la furtul de manuscrise, bunuri distinse între cele ce făceau obiectul sustragerii.

Din această împrejurare s-a tras concluzia că manuscrisele nu erau considerate doar bunuri cu valoare economică, dar și legate de persoana creatorului a cărei operă era conținută de manuscris, deci erau legate de creația spiritului.

În prezent, autorul unei creații literare, artistice, științifice sau al altor asemenea opere dobândește două categorii de drepturi subiective civile:

a) un drept de proprietate pur și simplu ce se poartă asupra obiectului material în care s-a concretizat creația, cum ar fi: manuscrisul, pictura, sculptura ce-și găsesc protecția juridică în dreptul comun.

b) un drept de autor asupra creației propriu-zise care se protejează prin norme juridice instituite de

Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe.

Între dreptul de proprietate pur și simplu și dreptul de autor asupra creației propriu-zise există deosebiri de substanță sub aspectul lor juridic. Dreptul autorului se reducea în antichitate la dreptul asupra manuscriselor, iar manuscrisele făceau obiectul comerțului. E de observat că, după moartea lui Eschil, atenienii au permis altor poeți să reia tragediile acestuia sub aceeași formă sau într-o formă modificată. Chiar și fiul acestuia, Eufarion, prezenta tragedii ale tatălui său, inclusiv cele care nu fuseseră prezentate, el acționând însă ca un succesor al lui Decius în sensul că a dobândit elementul activ patrimonial de la autorul manuscrisului, dar nu ca un drept al autorilor acestor tragedii².

Se cunoaște o singură protecție caracteristică dreptului de autor: sancționarea prin *blam public* a plagiaturilor în Alexandria, ceea ce înseamnă că într-o anumită măsură se recunoaște un drept moral asupra manuscrisului.

Concepția asupra drepturilor de autor nu s-a schimbat în Evul Mediu, dar aceasta e perioada în care se dezvoltă industria copiștilor și dreptul exclusiv de transcriere a manuscriselor. Inițial, dreptul de transcriere a fost monopolul călugărilor. Mai târziu a devenit o industrie în mâna universităților și în acest domeniu s-a confirmat regula potrivit că-

¹ VOLCINSCHI, V., CHIROȘCA, D., *Dreptul Proprietății Intellectuale*, Chișinău, 2001, pag. 4

² EMINESCU, Y., *Dreptul de autor*, Lumina Lex, 1997, pag.17.

reia reglementarea legală este ulterioară apariției realității sociale, pe care o urmează, nu o precede.

Copierea manuală făcea anevoios nu atât plagiatul, cât descoperirea lui, pentru că numărul manuscriselor era mic, circulația lor – anevoioasă, iar cererea era redusă. De altfel, în Evul Mediu, calitatea de autor nici nu a fost revendicată de nimeni: activitatea copiștilor se desfășura în anonim, iar calitatea de autor, cu înțelesul de creator pe care îl are astăzi, nici nu se putea revendica, pentru că nu se vorbea despre creație decât în sens divin. De aceea, problema protecției dreptului de autor nu se învedera încă drept o necesitate stringentă³.

Astfel, pentru reglementările juridice ale dreptului de autor a fost nevoie să fie recunoscute mai multe condiții:

1). Existența unor mijloace tehnice care să servească la multiplicarea, comunicarea, difuzarea operelor, asigurându-le astfel o sursă de venit pentru cei implicați;

2). Progresul culturii să facă posibilă cererea relativ mare de opere multiplicare, să determine creșterea numărului de opere scrise;

3). Grație recunoașterii rolului permanent al spiritului în societate, autorii să dobândească o poziție suficient de puternică pentru a obține protecția intereselor legitime⁴.

Mijloacele tehnice au constat în apariția în Europa a tiparului cu litere mobile inventat de Gutenberg în 1445, iar celelalte condiții au fost asigurate de Renaștere. S-ar putea spune că apariția tiparului a fost o necesitate pentru recunoaștere și totodată un produs al Renașterii. După apariția tiparului, munca autorilor și industria de librărie au devenit rentabile deoarece cărțile noi apar într-un ritm crescut, se multiplică și se difuzează mai repede întrucât conducătorii simt ei înșiși nevoia adoptării unor norme juridice care să reglementeze apărarea creației. Astfel, apar importante componente a ceea ce constituie dreptul de autor. Printre mijloacele de control adoptate de conducătorii din acea vreme se află și privilegiile acordate pentru tipărirea și difuzarea acelor lucrări. Drept exemplu poate servi privilegiul acordat lui Herman în Republica Veneția.

Privilegiile au ca scop protejarea publicațiilor librăriilor și tipografiilor, dar și a librăriilor și tipografiilor în parte. Indirect era asigurată și protecția autorilor⁵.

Concepul de proprietate intelectuală este întâlnit abia la sfârșitul secolului al XVII-lea, iar cel privind dreptul de autor – în secolul al XVIII-lea. La baza conceptului s-a așezat ideea, care și-a făcut treptat loc, că autorii, creând opere, oferă colectivității servicii mai importante decât tipografii care le difuzează și care justifică pretenția acordării privilegiului în favoarea autorului și de a se renunța la privilegiul în favoarea tipografilor.

Prima lege a dreptului de autor este considerată a fi cea adoptată în Anglia în 1709 (Statute of Anne)⁶. Legea își propune să încurajeze știința și cultura „atribuind un drept la copie (copyright) pentru cărțile tipărite, autorilor acestor cărți”. Durata dreptului a fost stabilită de 21 de ani, fiind prelungită, de regele George al III-lea, în 1767, la 28 de ani.

În 1734 a fost adoptată o altă lege (Engraving Copyright Act)⁷, care conferă pictorilor un monopol de exploatare a operei lor, cu durată de 14 ani⁸.

Reglementări similare putem întâlni și în Legea dreptului de autor, adoptată de către Congresul Statelor Unite ale Americii în anul 1790, conținutul căreia a fost modificat în anul 1831 prin dublarea termenului de 14 ani ce urma de asemenea să se scurgă de-a lungul a două cicluri a câte 28 de ani de la prima ediție (reînnoirea termenului pentru a doua perioadă fiind condiționată atât de efectul personal, cât și de o nouă înregistrare). După un timp însă aceasta a fost abrogată, deoarece la 4 martie 1909 a fost promulgată o nouă lege a dreptului de autor. Noile realități internaționale, în special semnarea de către Statele Unite ale Americii a Convenției UNESCO cu privire la dreptul de autor, au impus o altă reglementare internă, care a luat o formă juridică abia în anul 1976, numindu-se Legea

⁵ CALMUSCHI, O., *Dreptul Proprietății Intellectuale*, București, 2004, pag.14-16.

⁶ http://avalon.law.yale.edu/18th_century/anne_1710.asp, The Statute of Anne; vizualizat la data de 01.04.2019, ora: 14:30.

⁷ http://www.copyrighthistory.org/cam/tools/request/showRecord?id=commentary_uk_1735, Engraving Copyright Act, vizualizat la data de 02.04.2019, ora 22:00.

⁸ ROȘ, V., *Dreptul Proprietății Intellectuale*, Global Lex, pag.35.

³ CHIROȘCA, D., op.cit., pag. 10.

⁴ ROȘ, V., *Dreptul Proprietății Intellectuale*, editura Global Lex, 2001, pag.33.

SUA cu privire la dreptul de autor. Având la bază tendința de a se îndepărta de normele tradiționale ale Statutului Reginei Anne, Legea din 1976 a proclamat unele principii și reguli, menite să asigure o mai bună protecție noilor obiecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe⁹.

Un rol primordial în apariția și evoluția unor reglementări în domeniul dreptului de autor în Franța l-au avut librăriile și imprimăriile. Anume acestea au constituit obiectul unor regulamente editate în anul 1777. Însă, o veritabilă reglementare a drepturilor autorilor ce constituie fundamentul sistemului *droit d'auteur* în Franța din acele timpuri o putem întâlni în conținutul celor două Decrete adoptate în anii 1791 și 1793 de către Adunarea Constituțională: Decretul din 1791 acorda autorului, pe toată durata vieții sale, dreptul exclusiv de a-și publica opera, iar moștenitorilor – pentru 5 ani după decesul acestuia, iar Decretul din 1793 privind drepturile de proprietate ale autorilor, compozitorilor, pictorilor și desenatorilor institua o folosință viageră pentru autor și un drept de uzufruct pe o perioadă de 10 ani în favoarea moștenitorilor, după expirarea căruia opera urma să fie atribuită domeniului public¹⁰.

În Franța aceste drepturi sunt concepute ca drepturi ale autorului, de care acesta se bucură toată viața și a căror existență nu este condiționată de publicarea lucrării sau de conformitatea cu anumite formalități, cum ar fi cele de înregistrare. Cu toate acestea, atât în Anglia, cât și în Franța, drepturile de autor erau concepute ca drepturi de proprietate. A trebuit să se aștepte izbucnirea revoluției franceze din anii 1789–1799 și mai ales sfârșitul secolului trecut pentru a recunoaște autorilor drepturile asupra operelor lor.

În Germania se afirmă ideea unei proprietăți intelectuale a autorului asupra operei sale într-o lucrare apărută la Jena în 1960, problema preocupând și pe filozofi. Kant, bunăoară, considera dreptul de autor ca un drept personal, în opoziție cu dreptul de proprietate asupra lucrurilor corpora-

le. Dar o reglementare principală este adoptată în Prusia abia în 1837, printr-o lege prin care autorul operei se bucură de o protecție pe timp de 10 ani de la apariția operei, durată prelungită în 1845 la 30 de ani¹¹.

În România, prima lege ce a reglementat dreptul de autor a fost Legea presei, adoptată la 13 aprilie 1862, pe timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza. Legea acorda creatorilor dreptul de proprietate, dreptul de a reproduce, de a vinde și de a ceda operele lor, drepturile menționate păstrându-se pe tot parcursul vieții acestora. Sub rezerva reciprocității, Legea presei conținea și prevederi referitoare la recunoașterea acestui drept străinilor, însă cu precizarea că ei nu pot beneficia în România de drepturile care le erau recunoscute în țara lor de origine. După decesul autorului, opera se transmitea, prin intermediul moștenirii, în exploatare unei alte persoane după scurgerea unui termen legal de 10 ani de la moartea autorului „de cujus”. Respectiva lege conținea și sancțiuni, aplicabile în cazurile reproducerii sau imitării unor opere fără consimțământul autorului, ce constau în confiscarea exemplarului astfel obținut și plata unei amenzi echivalente cu prețul a o mie de exemplare din ediția originală.

La 28 iunie 1923 intră în vigoare o lege specială, consacrată dreptului de autor, denumită „Legea proprietății literare și artistice”. Această lege reglementa două aspecte esențiale ale protecției drepturilor autorilor:

- asigurarea protecției dreptului de autor independent de îndeplinirea vreunei formalități;
- recunoașterea dreptului de autor pentru străini în aceleași condiții ca și pentru cetățenii români, în baza principiului tratamentului național.

Legea a consacrat și o serie de drepturi morale, precizând că în cazul morții autorului, moștenitorii săi vor păstra dreptul moral de a împiedica denaturarea operei respective. Această lege a statuat că acest drept se transmite pe cale succesorală doar pe o perioadă de 30 de ani din momentul morții autorului. Din momentul în care opera înceta de a mai constitui un drept exclusiv, intrând în patrimoniul public, dreptul de control care forma esența dreptului moral al autorului revenea Academiei Române, devenind în cele din urmă un drept perpetuu.

¹¹ ROȘ, V., *Drepturile proprietății intelectuale*, Global Lex, 2001, pag. 38-39.

⁹ https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22_28_Retrospectiva%20reglementarilor%20normative%20privind%20dreptul%20de%20autor%20si%20drepturile%20conexe.pdf; pag.24.

¹⁰ https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22_28_Retrospectiva%20reglementarilor%20normative%20privind%20dreptul%20de%20autor%20si%20drepturile%20conexe.pdf; pag. 26.

Tot în această lege se recunoștea dreptul autorului de a interzice prin testament republicarea operelor publicate în timpul vieții, perioada de restricție constituind 30 de ani.

La 16 februarie 1951 intră în vigoare Decretul nr.19 privind dreptul de autor asupra operelor literale, susceptibile de a fi tipărite, decret care a suferit o modificare în ianuarie 1952 prin intermediul unui alt decret – nr. 428.

Parlamentul României a adoptat, la 14 martie 1996, Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, textul căreia a fost modificat și completat succesiv prin Legea nr. 146 privind taxele judiciare de timbru, adoptată în data de 24 iulie 1997, și Legea nr. 285 pentru modificarea și completarea Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe, adoptată la 23 iunie 2004. Prin aceste modificări, au fost introduse sub protecție drepturi noi, neavute în vedere de legea de bază și s-a realizat transpunerea în dreptul intern a normelor comunitare, apărute după adoptarea Legii din 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

O altă treaptă a dezvoltării drepturilor de autor o constituie tratatele și convențiile internaționale, după ce s-a recunoscut necesitatea extinderii protecției lor în afara granițelor. Semnarii acestor tratate internaționale bi- sau multilaterale și-au adoptat legislația în așa fel încât aceasta să corespundă întru totul prevederilor contractuale. Ungaria a semnat un astfel de acord prima dată cu Austria, în anul 1887. Acest acord reglementa respectarea reciprocă a drepturilor de autor în cazul lucrărilor literare și artistice. Tratate asemănătoare au fost semnate cu Italia (1890), Marea Britanie (1893) și Germania (1899). Dintre tratatele internaționale multilaterale, amintim aici Convenția de la Berna, semnată în anul 1886¹².

La Geneva, la 6 septembrie 1952, sub egida ONU, este încheiată Convenția mondială cu privire la drepturile de autor¹³. În dispozițiile preambulului Convenției mondiale cu privire la drepturile de

autor, este prevăzut: „Convenția respectivă a fost elaborată din dorința de a asigura în toate țările protecția dreptului de autor asupra operelor literare, științifice și artistice”¹⁴.

În această ordine de idei, continuăm analiza istorică a apariției primelor reglementări legale privind instituția dreptului de autor și drepturilor conexe în Republica Moldova.

Din momentul în care Republica Moldova și-a obținut independența, a fost necesară crearea unei instituții cu un cadru juridic delimitat în domeniul proprietății intelectuale.

Astfel, la 25 noiembrie 1991, primul președinte al Republicii Moldova, Mircea Snegur, semnează Decretul nr.238 cu privire la Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor (ADA), aflată în subordinea Guvernului și care are scopul să asigure protecția și interesele legale ale autorilor de opere literare, științifice, de artă, inclusiv a drepturilor conexe¹⁵.

În același context, la 25 mai 1992, prin decretul Presedintelui Republicii Moldova nr.120, a fost fondată Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale (AGEPI) pe lângă Ministerul Economiei și Finanțelor al Republicii Moldova, al cărui obiectiv principal consta în protejarea, din punct de vedere juridic, a proprietății industriale pe teritoriul Republicii Moldova. În anul 1995, în temeiul art.37 al Legii nr.461/18.05.1995, AGEPI a obținut statutul de întreprindere de stat în subordinea Guvernului prin HG nr.743 din 31.12.1996.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 595 din 8 septembrie 1992¹⁶ cu privire la aprobarea regulamentului Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova, s-a aprobat lista statelor de funcții și din această dată a început activitatea propriu-zisă a Agenției.

¹⁴ https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22_28_Retrospectiva%20reglementarilor%20normative%20privind%20dreptul%20de%20autor%20si%20drepturile%20conexe.pdf; pag.24-25.

¹⁵ Vezi Scurt istoric despre dreptul proprietății intelectuale în Republica Moldova http://agepi.gov.md/ro/about/history?fbclid=IwAR1rEtqa38Twd7IJCxCrHrAi_1p9vSTANbt5zIH YRWcOT3tHBCzdYy1JCKe; vizualizat la data.24.03.2019; ora: 22:23.

¹⁶ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=293342>, Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova.

¹² CHIROȘCA, D., Conținutul și natura juridică a dreptului subiectiv de autor, Chișinău, 2007, pag.8.

¹³ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=357029>, Convenția mondială cu privire la drepturile de autor, semnată la Geneva la 06.09.1952 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1318-XII din 02.03.1993), vizualizat la data de 29.03.2019, ora 19:00.

De-a lungul timpului, au fost aprobate un șir de legi ce țin de protecția juridică a proprietății intelectuale, primele fiind Legea nr. 588-XIII din 22.09.1995 privind mărcile și denumirile de origine a produselor¹⁷; Legea nr. 461-XIII din 18.05.1995 privind brevetele de invenție¹⁸; Legea nr. 915-XIII din 11.07.1996 privind protecția soiurilor de plante¹⁹; Legea nr. 991-XIII din 15.10.1996 privind protecția desenelor și modelelor industriale²⁰; Legea nr. 293-XIII din 23.11.1994 privind dreptul de autor și drepturile conexe²¹.

Cadrul juridic al legii nr. 293-XIII din 23.11.1994 prevede în mod expres că dreptul de autor și drepturile conexe, apărarea acestor drepturi și răspunderea pentru violarea lor sunt reglementate de Constituție, de prezenta lege, de alte acte normative. De asemenea, prezenta lege reglementează relațiile care apar în legătură cu crearea și valorificarea operelor literare, de artă și științifice (drept de autor), interpretărilor, fonogramelor și emisiunilor organizațiilor de radioteledifuziune (drepturi conexe).

Comisia națională pentru proprietatea intelectuală (CNPI) este un organ consultativ pe lângă Guvern și este constituită în scopul coordonării și asigurării interacțiunii ministerelor, altor autorități administrative centrale, precum și titularilor drepturilor de proprietate intelectuală în activitățile orientate spre dezvoltarea și consolidarea sistemului național de proprietate intelectuală, combaterea și prevenirea încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală și lupta cu contrafacerea și pirateria în Republica Moldova.

¹⁷ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313296> , Legea privind mărcile și denumirile de origine a produselor, nr. 588 din 22.09.1995, vizualizat la data de 24.03.2019; ora: 23:00.

¹⁸ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313294> , Legea privind brevetele de invenție, nr. 461 din 18.05.1995, vizualizat la data de 24.03.2019, ora 23:05.

¹⁹ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311745> , Legea privind protecția soiurilor de plante, nr.915 din 11.07.1996, vizualizat în data de 24.03.2019, ora 23:20.

²⁰ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311760> , Legea privind protecția desenelor și modelelor industriale, nr.991 din 15.10.1996, vizualizat în data de 24.03.2019, ora 23:30.

²¹ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313315> , Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, nr.293 din 23.11.1994, vizualizat în data de 23.04.2019, ora 23:45.

Începând cu 1993, AGEPI își inițiază activitatea pe plan internațional. Astfel, la 11 martie același an este adoptată Hotărârea cu privire la Convenția pentru Instituirea Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI), Convenția de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale și Acordul privind măsurile de protecție a proprietății industriale.

În 2011, la 12 mai, CNPI adoptă structura noii Strategii Naționale în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020, ulterior, în 2012, și Guvernul aprobă această Strategie.

Din perspectiva istorică, proprietatea intelectuală a avut un parcurs dinamic complex, manifestat prin atitudini diferite față de creația umană, dar și față de normele juridice care protejau ori trebuiau să protejeze fiecare categorie de drepturi, respectiv dreptul de autor.

Tot ce a fost creat de om de-a lungul existenței și evoluției sale s-a dovedit util și necesar, conducând la progresul tehnic, tehnologic, cultural și spiritual al întregii umanități. În special, pe parcursul ultimelor trei decenii, când harta politică a lumii s-a modificat considerabil și multe state treptat au devenit independente și s-au constituit ca state noi, iar țările în curs de dezvoltare s-au confruntat cu probleme legate de educarea popoarelor lor în vederea conștientizării că valorile culturale au o importanță deosebită pentru consolidarea și dăinuirea lor²².

Dreptul de autor este un mijloc de promovare și păstrare a culturii naționale a fiecărui popor. Totodată, acesta creează posibilitatea de a evalua aportul intelectual al fiecărui cetățean la patrimoniul cultural al poporului de care aparține și reprezintă un element esențial al progresului²³.

Dreptul de autor, deși este o instituție juridică relativ tânără, în ultimele două secole are una dintre cele mai fructuoase evoluții. După cum se menționează în literatura de specialitate, dreptului de autor îi revine un rol primordial în dezvoltarea culturii umane.

²² https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22_28_Retrospectiva%20reglementarilor%20normative%20privind%20dreptul%20de%20autor%20si%20drepturile%20conexe.pdf; pag.22.

²³ CHIROȘCA, D. Conținutul și natura juridică a dreptului subiectiv de autor, Chișinău, 2007, pag.7.

REFERINȚE**Acte normative:**

1. Convenția mondială cu privire la drepturile de autor, semnată la Geneva la 06.09.1952 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1318-XII din 02.03.1993);
2. Legea cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe, nr. 139 din 02.07.2010, Publicat: 01.10.2010 în Monitorul Oficial;
3. Legea privind protecția soiurilor de plante, nr.915 din 11.07.1996, Publicat: 28.11.1996 în Monitorul Oficial (abrogată);
4. Legea privind protecția desenelor și modelelor industriale, nr.991 din 15.10.1996, Publicat: 13.02.1997 în Monitorul Oficial (abrogată);
5. Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, nr.293 din 23.11.1994, Publicat: 08.02.2003 în Monitorul Oficial (abrogată);
6. Legea privind mărcile și denumirile de origine a produselor, nr. 588 din 22.09.1995, Publicat: 11.12.2001 în Monitorul Oficial (abrogată);
7. Legea privind brevetele de invenție, nr. 461 din 18.05.1995, Publicat: 27.06.2003 în Monitorul Oficial (abrogată);
8. Hotărârea Guvernului nr. 1247 din 19.12.2018 privind organizarea și funcționarea Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, Publicat: 28.12.2018 în Monitorul Oficial.

Monografii:

1. VOLCINSCHI, V., CHIROȘCA, D., Dreptul Proprietății Intelectuale, Chișinău, 2001;
2. EMINESCU, Y., Dreptul de autor, Lumina Lex, 1997;
3. ROȘ, V., Dreptul Proprietății Intelectuale, editura Global Lex, 2001;
4. CALMUSCHI, O., Dreptul Proprietății Intelectuale, București, 2004;
5. CHIROȘCA, D., Conținutul și natura juridică a dreptului subiectiv de autor, Chișinău, 2007.

Pagini web:

1. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22_28_Retrospectiva%20reglementarilor%20normative%20privind%20dreptul%20de%20autor%20si%20drepturile%20conexe.pdf, retrospectiva reglementărilor normative a drepturilor conexe;

2. http://agepi.gov.md/ro/about/history?fbclid=IwAR1rEtqa38Twd7IJCxCRHrAi_1p9vSTANbt5zIH YRWcOT3tHBczdYy1JCkE, Agenția de stat pentru proprietatea intelectuală;

3. <http://lex.justice.md/>;

4. http://avalon.law.yale.edu/18th_century/anne_1710.asp, The Statute of Anne;

5. http://www.copyrighthistory.org/cam/tools/request/showRecord?id=commentary_uk_1735, Engraving Copyright Act.

REZUMAT

Unele considerații privind evoluția dreptului de autor. Dreptul de autor, deși este o instituție juridică relativ tânără, în ultimele două secole are una dintre cele mai impresionante evoluții. Din perspectiva istorică, proprietatea intelectuală a avut un parcurs dinamic complex, manifestat prin atitudini diferite față de creația umană, dar și față de normele juridice care protejau ori trebuiau să protejeze fiecare categorie de drepturi, respectiv dreptul de autor. Astfel, putem spune că tot ce a fost creat de om de-a lungul existenței și evoluției sale s-a dovedit util și necesar, conducând la progresul tehnic, tehnologic, cultural și spiritual al întregii umanități. Dreptul de autor este un mijloc de promovare și păstrare a culturii naționale a fiecărui popor. Totodată, acesta creează posibilitatea de a evalua aportul intelectual al fiecărui cetățean la patrimoniul cultural al poporului de care aparține și reprezintă un element esențial al progresului. Evoluția societății în plan economic, social, cultural se întemeiază pe activitatea spirituală, pe activitatea de creație, relația dintre progres și creație fiind una directă. Cu toate acestea recunoșterea și protecția reală a dreptului de autor asupra operelor apare foarte târziu.

Cuvinte-cheie: *drept de autor, proprietate intelectuală, protecție, evoluție, cultură națională.*

ABSTRACT

Some Considerations on the Evolution of Copyright. Although copyright is a relatively young legal institution, over the last two centuries it has one of the most impressive developments. From the historical perspective, intellectual property has had a complex dynamic path manifested by diffe-

rent attitudes to human creation, but also to the legal norms that protected or had to protect each category of rights, namely copyright. Thus, we can say that everything that was created by man throughout his existence and evolution proved useful and necessary, leading to the technical, technological, cultural and spiritual progress of all humanity. Copyright is a means of promoting and preserving the national culture of every nation. At the same time, it creates the opportunity to evolve the intel-

lectual contribution of each citizen to the cultural heritage of the nation it belongs to and is an essential element of progress. The evolution of society in economic, social, cultural terms is based on spiritual activity, on creative activity, the relationship between progress and creation being direct. However, real recognition and protection of copyright in works appear very late.

Keywords: *copyright, intellectual property, protection, evolution, national culture.*